

להגלות נעים תורה והסידור
מנדר היוצא מעוז

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר"ח נח תשפ"ב • גליון קכ"ב

הזקני הגנה

פלאות התורה מאוצרותיו של הגנה"ח ר' זרח רחנשל שליט"א

"גדולים מעשי הצדיקים"

הבריאה המחודשת ע"י פעולות נח שא"א לשלוש בה קלקול

זכרון נח מהו

איתא במדרש רבה בראשית (לט, א) עה"פ בקהלת (ט, י) "עיר קטנה ואנשים בה מעט, ובא אליה מלך גדול וסבב אותה ובנה עליה מצודים גדולים, ומצא בה איש מסכן וחכם ומלט את העיר בחכמתו". שהכונה לעולם שלנו שנחשב לעיר קטנה, והיו בעולם רק מעט צדיקים, ובא המלך הגדול הקב"ה וסבב את העולם במי המבול שהם מצודים גדולים, שאף א' לא יכול היה להמלט מהם המבול. ואז היה בעולם איש מסכן וחכם, שהיה חכם בחכמת התורה (כמובא במדרש"י ט, א). אבל מסכן היה ובזוי על בני דורו, שהיו לועגים לו ולתוכחתו, ומבזין אותו. שקראו לו "ביזיא סבא - זקן בזוי. ומלט את העולם בחכמתו, ואיש לא זכר את האיש המסכן הוא". אמר הקב"ה אתם אינכם זוכרים אותו לטובה, אני זוכר אותו לטובה. שנאמר "ויזכור אלוקים את נח". ומקשה הגאון מהר"ש קלוגר זצ"ל על דברי המדרש הנ"ל, איך אמר הקב"ה אתם אינכם זוכרים את נח, אני זוכר אותו לטובה. הרי רוב העולם נקראים בני נח, וא"כ איך יתכן לומר שאין שמו של נח נזכר.

השחתת דור המבול

ומתרג' ע"פ הגמ' בכתובות - "גדולים מעשי הצדיקים יותר ממעשי שמים וארץ". שהעולם הזה שאותו ברא הקב"ה בששת ימי בראשית, הגיע למצב של קלקול והשחתה נוראים, שהקב"ה היה צריך לעשות עצמו כביכול שאינו רואה ואינו מסתכל על העולם, שאם יסתכל יצטרך מיד לאבד את העולם בלי ניצולים, שנח היה עקר עד גיל חמש מאות ואם יחרב העולם כשאין לנח בנים, לא יהיו ניצולים לעולם. ולכן היה הבורא צריך לעשות עצמו כאילו לא מסתכל על העולם. ובפרשתנו (א, ט) כתי' "ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת, וירא אלוקים את הארץ והנה נשחתה". שרק אז כביכול הסתכל השי"ת על מה שקורה באותו דור.

השחוק מנח על אף הישועות שהשיע

ובא וראה את גודל קילקולם ורשעותם של דור המבול. שמובא בבראשית רבה (ב, ב) ובתנחומא (בראשית י"א), שמחטא אדה"ר עד ליות נח לא היתה הפרה נשמעת לחורש, וכן התלם לא נשמע לחורש. וכאשר היו זורעים חיטים קצרו קוצים ודרדרים, והמים היו מציפים את האנשים בקביהם. ולמך היה נביא וידע לקרוא לנח ע"ש "זה ינחמנו וכו' מן האדמה אשר אררה" (ה, ט) שנולד מהול (מדרש שו"ט ט-ט), ועם אצבעות מחולקות, ויכול היה להתקין להם כלי מחרישה וכלי מלאכה.

המשך בעמוד ב' <<<

נחל קדומים

דברות קודש ממעיין נבע, כ"ק מרן רבוה"ק ז"ע

לא תמיד אפשר להשוות הדעת עם הכל

נח איש צדיק תמים היה וגו' (בראשית ג, ט) פרש"י ז"ל, יש מרבתינו דורשים אותו לשבח ויש שדורשים אותו לגנאי וקשה, איך יכולים לדרוש לגנאי בשעה שהתורה אומרת עליו עדות, "נח איש צדיק תמים היה". אלא בא רש"י להשימענו, שמכלל חשד אין אף אחד נמלט, אפילו גדול הדור אינו בטוח, ולא תמיד צריכים להתחשב במה שאומרים. הנה כאן נמצאו אנשים שגם על נח דיברו, ודרשוהו לגנאי, ולא הסתכלו אפילו על מה שהתורה בעצמה אומרת עדות "נח איש צדיק תמים היה".

(רביה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ז"ע)

אמונת נח בתשובת בני דורו ובהצלתם

ויבא נח ובניו וגו' אל התיבה מפני מי המבול (בראשית ג, ט). פירש רש"י אף נח מקטני אמונה היה, מאמין ואינו מאמין [שיבא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקוהו המים]. וקשה היתכן נח [שהכתוב מעיד עליו] "צדיק תמים הי" (בראשית ג, ט), לא יאמין באמונה שלימה. וגם עוד צריך להבין הלשון 'מאמין ואינו מאמין', ונראה לומר בפירושו, שהיה מאמין שהשם יתברך כל יכול להביא המבול, ואינו מאמין שלא יחזיר אותם הקב"ה בתשובה, ויבוטל מעליהם הגור דין, עד שדחקוהו המים.

עוד באופן אחד אמר בשם הרה"צ ר' יצחק [מרדווייל] בשם אביו הה"צ ר' יחיאל מיכל זצלה"ה מגיד משרים דזלאטשוב, שפעם היה לומד חומש עם פירש"י, וכאשר בא לפסוק הזה נתקשה לו מאוד, היתכן נח הצדיק חסר אמונה היה, ונתמרמר בכבי ונרדם, ונגלה אביו אליו ואמר לו, בני חביבי כן הוא הפשט, לפי שנה הצדיק היה רוצה לבטל הגור דין מבני דורו. והנה הצדיק באמונת מחשבתו, מביא הדבר לפועל, ונמצא מסכים ח"ו עם מדת הדין, לא כן אם הצדיק אינו נותן מחשבתו אל האמונה להאמין ברע, באופן זה יכול לבטל הגור דין, בבחינת 'הקב"ה גזור והצדיק מבטל', וזהו שפירש רש"י 'מאמין ואינו מאמין', פירוש שלא רצה להאמין, בכדי שלא להסכים עם מדת הדין.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבוטא ז"ע)

צדקותו של נח ע"י ענוותנותו ושפלות רוחו

נח איש צדיק תמים הי' בחזותיו (בראשית ג, ט). וברש"י, יש דורשים אותו לשבח וכו'. ידועה התימה על היש דורשים לגנאי וכי למה להם לדרוש בגנותו של צדיק שהתורה דרשה בשבח. והנראה בזה בס"ד, דהנה התורה שבחה את נח במדרגת "צדיק תמים", וי"ל דהנה אמרו רז"ל "האי מאן דיהיר בעל מום הוא" (מגילה טז), ולפ"ז מעלת "תמים" הוא ענוה ושפלות רוח, שאז הוא תמים ושלם ממום הגאווה. (ועי' רש"י ע"ז ג. נח תמים בדרכי הי' "ענו ושפל הוה"). ותואר "צדיק תמים" ביאורו לפ"ז, כי יש צדיקים שכל מעלת צדקתם וקודשתם הוא מכח גודל שפלות רוחם ושברון לבבם, שרואים את עצמם תמיד גרועים ושפלים מכל נבא, ועי"ז מתגברים להתעלות ולהוסיף תמיד בעבודת השי"ת, וצדיק זה נקרא בשם "צדיק תמים", שצדקתו

נמשך לו מכח מדת תמימותו, והיינו מכח מדת ענוה ושפלות רוח כמבואר.

והנה נח הצדיק הי' ג"כ בבחינה הזאת, ששורש מקור צדקתו הי' מדת התמימות, ולכן נקרא צדיק תמים. וזה בא לו מאחר שראה כל ימיו בשפלות דורו, ונשבר לבבו בקרבו, על גודל ההסתה, איך שמכעיסים את רבונם ואין פוצה פה ומעכב בידם, וירדו עד שאול תחת', וידוע שהצדיקים תולים חטאי הדור בעצמם, ועי"ז נתעלה נח מאוד במדת התמימות והשפלות, ומכח זה באו לו כל המדרגות וההשגות הגבוהות בעבודת השי"ת. וזהו שדרשו הדורשים לגנאי "לפי דורו הי' צדיק", רצ"ל לפי שראה בשפלות דורו לכן הי' צדיק, כי נשבר לבבו בקרבו וקנה בנפשו מדת הענוה, ועי"ז נתאמץ להוסיף חיל לעבודתו ית', אבל "אלו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום", רצ"ל שלא הי' זוכה לאותה מידת ענוה ושפלות רוח שזכה לה בדורו, וממילא לא הי' יכול להשיג אותה מידת צדקות. והדורשים לשבח סברו שאדברא אלו הי' בדורו של אברהם אע"ה הי' משיג יותר את שפלות עצמו מכח הכרת גדלות הבורא שהי' גלוי מאד בדורו של אברהם, והי' צדיק יותר. (כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

מחנה

נחלי אש בקצירת האומר

השפעת מנוחה ע"י שב"ק

אלה תולדות נח, נח. "נח" הוא רמז ליום המנוח שבת קודש. ורמז הכתוב "אלה תולדות נח, נח" התולדות של שמירת שבת קודש כדת וכהלכה הוא שיהי' לו מנוחה בכל הענינים. (כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

ע"י תפילה בכוונה מתקנים גם תפילות שלא היו בכונה

צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה וכו' תחתיים שניים ושלישיים תעשה (בראשית י, טז). יש לפרש פסוק זה על עבודת התפילה, בהקדם דברי זקה"ק הבעש"ט, שביאר "צהר תעשה לתיבה" שיש להאיר את תיבת התפילה בתפילה בכונה הראויה. והנה ידוע מהבעש"ט הק' דהגם דכתי' בזה"ק דתפילות בלא כונה ה"ה כגוף בלא נשמה ולא פרחי לעילא, אמנם כאשר בא לאדם אתרועותא דליבא וזוכה להתפלל תפילה זכה וטהורה בכוונה הראויה, הרי תפילה זו עולה למעלה ועמה גם כל התפילות שלא היו בכונה עולים עמה ומגיעות לתיקונם ותכליתם.

וזה יש לרמז בדברי הפסוק, צהר תעשה לתיבה, להאיר את תיבות התפילה בכונה טהורה וזכה, ואל אמה תכלינה מלמעלה, אמ"ה ר"ת א' לוקינו מ'לך ה'עולם, שבכוונה הרצויה תכלינה התפילה, ותסיים ותגמור תיקונה ותגיע למעלה אל אלוקינו מלך העולם. ואזי תחתיים, היינו התפילות הפחותות בלא כוונה שלא עלו למעלה ונשארו בתחתונים, שניים ושלישיים תעשה, גם תפילות אלו יעלו מדרגא לדרגא עד שיגיע לתכליתם ותיקונם. (כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

ומביא רבי ר' יהונתן וכן בשפת אמת (בעריאן) שהשיגו דור המבול חכמת הטבע באופן כזה, שספק גדול אם היום יודעים חלק קטן ממה שהם ידעו. ולפי רבי ר' יהונתן, כל מה שהיום יודעים ועוד יודעו במרוצת הדורות, ידעו כבר אז. ולפי"ז עשו להם מטוסים ורכבות וכל סוגי המכשירים, וכפרו בכל מה שמעבר כוחות הטבע. והו"ו **"את האלוקים התהלך נח"**, שאלוקים בגימ' "הטבע", שהיה התגברות של כוחות הטבע באופן נורא, וכמה שנה התוכח עמהם שהקב"ה מהווה ומחיה את כל הבריאה, וע"י מעשיהם הרעים יביאו מבול לעולם, לא שמעו בקולו, ועוד שחקו עליו, שלשיטתו שעתיד להיות מבול, במקום לעשות מטוס שעמו אפשר להתרומם מעל הארץ, עושה תיבה ישנה מעץ!

ומובא בילקוט שמעוני (בראשית מ"ב) שכאשר נפטר מתשלח שבוע לפני המבול, שמעו קול רעש גדול ברקיע איך שמספידים אותו ומקוננים עליו. וראו שיורדים גמדות מעיני חיות הקודש על מקום פטירתו. ואומר **בבן איש חי** שאע"ה שראו שהצדיק אבד ועכשיו אין מי שיגן עליהם. ובאותם שבעת ימי אבילותו הסתובב כל כדור הארץ לצד ההפוך והשמש זרחה במערב ושקעה במזרח. ובמקום להתעורר מכל אלו לתשובה, היו לועגים לנח. ואמרו לו שאם יבוא מבול, אזי נח ובניו יסתלקו מעולם והם יהיו הכפרה עבורם. וכל השבעה ימים ירדו גשמים ללא הפסק, ונח היה נכנס ויוצא מהתיבה לנסות עוד להוכיחם, עד שסגר ה' בעדו שלא יצא אליהם עוד.

קיום העולם מחדש ע"י נח והספירה המחודשת

ההשגחה נחזור לדברי מהר"ש קלוגר שאחרי שראה הקב"ה למה שהגיעו אותם דורות, אמר הקב"ה לנח שמכאן ואילך אני רוצה שהעולם יהיה ג"כ כמעשי הצדיקים. והו"ו **"כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה"**. וכביכול הפסיק הקב"ה בשנת המבול לפרנס העולם, ועצר את פעולת השמש והירח, ואת כח המשיכה והתעלות העולם הקודם, ובמקומו העמיד את נח. וכל מה שהיה בפרשת בראשית במעשי ידיו של הקב"ה **"תולדות השמים והארץ בהבראם"**, הופכות בפ' נח ל"אלה תולדות נח".

והתיבה היא הבריאה של נח, והוא זן את כל הברואים ודואג להם כמו שהקב"ה עושה, ומובא במהר"ל שכמו שהקב"ה תלה בעולם הקודם מאורות ברקיע עשה נח צורה לתיבה, וכשיצאים מהתיבה, כאילו יוצאים מהעולם למרפסת ולחצר של נח.

ואומר המהרש"ק פשט נורא בכוננת דברי המדרש **"אתם אינכם זוכרים את נח, אני אזכור"**. שאנחנו מונים הרי את שנות העולם שעכשיו הוא שנת תשפ"ב, 5782 לבריאת העולם, שזה העולם שעשה הקב"ה, ושוכחים את מעשי הצדיקים שהם גדולים ממעשי, אני אזכור. שהקב"ה מחשיב את שנות העולם לפי הלוח מתיבת נח והלאה, שמורידים את שנת ה-1656 שנה הראשונים של עולמנו של הקב"ה, ומחשיבים את שנות העולם מתיבת נח, **4126 שנה מתשפ"ב!**

ובזוה"ק כתוב חידוש נורא נוראות, שלא כמו שאנו חושבים שכיון שהיה צריך להביא מבול לעולם, לכן הוצרך נח לבנות תיבה, אלא להיפך, כיון שהיה נצרך את עבודת התיבה של נח, לעשות עולם חדש של מעשי הצדיקים, לכן הכין הקב"ה את העולם באופן כזה שיצטרך לעשות תיבה! עולם חדש של הצדיק שהיה שלם בקדושה ונקרא צדיק תמים, ובחינת יוסף הצדיק שבקדושתו - השפיע לכל העולם! ונח ויוסף בדרגת חדא.

ומוסיף, שלכן רק אחרי המבול נשבע הקב"ה שלא יהיה עוד מבול, שהכונה בזה שעכשיו שהעולם הוא עולם חדש שנעשה ע"י הצדיק, בעולם כזה שהוא גדול ממעשי הקב"ה, השתנה המציאות של העולם, ולא יהיה יותר כזה קילקול שיצטרכו שוב למבול. וזה הברכה **"זכור הברית"**, שמסר הבריאה לצדיקים שישמרו על העולם ועסקו בתיקונו עד שיביאו את כולם לתיקון השלם.

נח איתן

טללי טוהר מתוך דא"ח של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

"יונה מצאה בו מנוח"

לא אבתה להצמיח חיטים, ויצאו קוצים. ואע"פ שכוונת הארץ היתה לשם שמים, מכל מקום נחשב הדבר לחמס של הקרקע, כי בהדי כבשי דרחמנא למה לך.

והנה הארז"ל ביאר מאמר הגמרא (פסחים מט) תניא רבי אומר **עם הארץ אסור לו לאכול בשר** שנאמר זאת תורת הבהמה ועוף, כל העוסק בתורה מותר לו לאכול בשר בהמה ועוף, וכל מי שאינו עוסק בתורה אסור לו לאכול בשר בהמה ועוף. והטעם, כי רק תלמיד חכם שעוסק בתורה מעלה את החי לבחינת מדבה, משא"כ עם הארץ במקום להעלות את הצומח, מקלקל ומוריד אותו. והביאור בזה, כתב הגב' **יששכר** דכל מעלת המדבר על פני החי הוא כאשר מדבר בדברי תורה, כי גם בהמות וחיות יגו בציפצופם שיחות שלמות, אלא שאין נחשב זה לדיבור.

והבעש"ט הז' י"ע אומר ע"ד מאז"ל שלשה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים, כי המת מתגלגל במאכל האדם כדי שיאמרו עליו דברי תורה ועי"ז מעלה ומחיה הגלגול, ואם לא אמרו עליו דברי תורה, הרי הוא זוכח אותו המת המגולגל במאכל, ולכן נחשב הדבר לזבחי מתים.

והנה נח ידע שבתיבה מצויים הבעלי חיים הנקיים מכל חטא, שמהם צריך לצמוח ולגדול עולם חדש ומטוהר לאחר שישטוף המבול הרוע והזוהמא שהיה בעולם. וכשהיה רוצה לבחון את מצב היקום, היתה כוונתו גם לבדוק האם כבר נוקה העולם מן הזוהמא, והאם אפשר כבר להוציא את בעלי החיים על פני הארץ. ומכיון שבשבת קודש העולם זך ונקי יותר, בחר נח לשלוח את היונה ביום השבת דייקא. וכאשר חזרה היונה עם עלה זית טרף בפייה, היתה זאת הוכחה שהארץ חזרה להצמיח פריה, ונמחה הזוהמא מן היקום. אמנם היונה שבה עם רמז נאה בפייה, **שביום השבת הבריאה מתעלה מאליה ע"י השי"ת**, וא"צ להגיע לטובות של האדם שיעלו ויבררו אותה, ולכן אכילות שבת הן אכילות ממדרגה אחרת. וזה שרמזה היונה שמוטב לה האכילה של יום השבת, שבה נעשה התיקון ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, מהאכילות של ימות החול שאע"פ שהם מתוקים כדבש, מכל מקום צריך להגיע לטובות של האדם שיעלה ויתקן את הניצוץ הקדוש כראוי.

"ונח מצא חן בעיני ד" (בראשית ח.ח). בספה"ק כתבו **הוא רמז לשבת קודש שהוא יום מנוחה, שבו אנו מוצאים חן בעיני השי"ת**. ונח נקרא על שם "ה ינחמנו ממעשינו ומעיצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ד" (בראשית ה.ט). ורז"ל אמרו על יום השבת שהוא היום אשר עליו הכתוב קורא **"והיה ביום הניח ד' לך מעצבך ומרגזך"** (שעש"י יז.א), וההכנה לזה עשה נח בתיקון עבודת ימי המעשה.

ובזמירות ליום השבת אנו אומרים **"יונה מצאה בו מנוח ושם ינוחו יגיעי כוח"**. ובספה"ק אמרי **נועם** כתב שלא מצא בשום מדרש שהיונה מצאה מנוח ביום השבת. אלא שיתכן שכוונת הפייטן לדברי התיקוני זוהר (תיקון ו) **שבעת הגלות לא מצאה היונה** (רמז לנסת ישראל) **מנוח, אלא בשבתות וימים טובים**. וכן כתוב בתיקוני זוהר (תיקון כ"א) שבששת ימי המעשה השכינה הקדושה בגלות ולא מצאה מנוח לכף רגלה, אלא בערבי שבתות וימים טובים עליהם הכתוב אומר ותשב היונה אליו לעת ערב עכ"ל. וע"ד הפשט, כלל ישראל המשולה ליונה מוצאת מנוחה ביום זה, וכמ"ש הפייטן **"נפש כי נאנחה בא שבת בא מנוחה"**.

ובהגהת בן המחבר (ה"ה הרה"ק בעל עטרת ישועה מדויקוב זצוק"ל) האריך עפ"י חשבון המדרשים ודברי הרמב"ן ורובנו בחיי, שיום שבא נח לתיבה בי"ז מרחשון היה יום ד', ולפ"ז יום שליחת העורב היה ביום ראשון עשירי באב, ויום שמצאה היונה מנוח היה בל' באב שהיה **ביום השבת קודש**, ע"ש שהאריך בזה.

ונראה לבאר הענין ששלח נח את היונה ביום השבת דייקא, וכן כתיב ויחל שבעת ימים אחרים שגם בפעם השניה שלח את היונה בשבת הבאה. דהנה המבול לא בא רק להעניש החוטאים, אלא גם לשיטוף ולקנות ולטוהר את הבריאה מן הזוהמא שדבק בה עד שלא היה ניתן לתיקון. והנה רש"י ז"ל כתב שגם הארץ שינתה מנהגה ותחת חיטה יצא חזק, ולכן נגזר גם עליה להמחות. והחתי"ס ביאר הענין, כי ידוע שנפש הארץ משתוקקת להצמיח כדי להעלות נפשה מדומם לצומח ומצומח לחי ומחי למדבה, וע"י בעלי החיים האוכלים העשב הצומח מעלין אותם לחי, והאדם האוכל את הבע"ח מעלן למדרגת מדבה, אך בדור המבול שהשחיתו דרכם, לא היה ניחא להארץ לבא לתוך פיהם וגופם של רשעים וחוטאים, ולכן

אמרים ערבים ממאורי החסידות

ערבי נח

בצדקתו לעבוד את ה' יתברך שמו בשמחה. וזה נרמז במלת היה כדאיטא בכמה מקומות במדרש (ויק"ר יא.ו, מבד"ר יג.ה) שכל מקום שנאמר 'והיה' - הוא לשון שמחה. (מאור ושמש)

צדיק עם זכויות דורותיו
עוד י"ל, דבארתי במ"א וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק (תהלים עה.א), בסוד כסוי חטאה (תהלים לז.א) - שניטל זכויות הרשע וניתן לצדיק וכו'. וז"ש איש צדיק תמים ה' בדורותיו, שלא ה' צדיק תמים מצד זכויות עצמו, רק נעשה תמים בדורותיו, ר"ל עם זכויות דורותיו וכו', וק"ל.

זכות הצדיק נעשה שבת מנוחה לדורות עולם
ז"פ אלה תולדות נח ר"ל של שבת נח לעתיד ליום שכולו שבת. וזה הוא כי איש צדיק תמים היה בדורותיו כי כבר נאמר צדקתם תצהירי כאור שבעת הימים ה' אלהי ישראל אהבת תמים כי השי"ת אוהב הצדיק תמים שהוא המביא גואל ותשועת עולמים לישראל. וזהו כפל הלשון ה' אלהי ישראל אהבת תמים ה' אלהי ישראל תשועת עולמים. כי השי"ת ב"ה הוא אלהי ישראל ע"י הצדיק הדור זהו אהבת תמים כמו שצוה לאברהם התהלך לפניו והיה תמים וע"י הצדיק מתעורר הצדיק העליון להיות ה' אלהי ישראל תשועת עולמים בגאולה העתידה ב"ב. וחש"נ כי המנוחה שלעתידי נעשה ע"י שאיש צדיק תמים היה בדורותיו בכל דור והשפיע מזה הקדושה לדורות עולמים כמ"ש ושמרו בני את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם לעתיד. וזהו את האלהים התהלך נח ע"י ניחא של שבת הדינין של אלהים התהלכו מגוי אל גוי להסטי"א כמ"ש ויכל אלהים ביום השביעי הדינין כלים ביום השביעי ומה נעשה ניחא לעלאין וניחא לתתאין כנ"ל: (תפארת שלמה)

תמימות צדקתו היה מועיל לדורותיו
או יאמר צדיק תמים היה בדורותיו (ו.ט). דהצדיק על ידי מעשיו הקדושים שעושה איזה דבר קדושה הוא ממשיך את הבורא ברוך הוא יתעלה לעולם הזה נמצא עושה טובה לדורותיו שמזכה להם ששכינתו יתברך עמהם על ידי הצדיק. וכשהצדיק עולה במדרגה יתירה אזי הוא גורם לקשר ולהמשיך את שמו יתעלה בכל העולמות וזהו איש צדיק תמים היה בדורותיו. וצוה לומר **שתימימות צדקתו היה מועיל לדורותיו**. וגם זאת הועילה צדקתו את האלקים התהלך נח, פירוש גם לעולמות העליונים היה משפיע להם. וזהו את אלקים, פירוש עם אלקים, דהיינו עולמות עליונים גם שם היה מתהלך נח. (נועם אלימלך)

אפי' בדורותיו היה בשמחה
זהו פירוש הפסוק איש צדיק תמים היה בדורותיו רצה לומר, שמשבח את הצדיק נח, שאפילו בדורותיו שהיו רשעים ומכעיסים נגד רצונו יתברך שמו - היה מתחזק

נערך ע"י הרה"ג ר' חיים גרינפלד שליט"א

והיו לאותות ולמועדים – "ראש הודש" (ב)

(שיבולי הלשון). [יש לציין טעם המוזכר בשפ"א (נח תרמ"ו)] על אמירת הלל בר"ח עה"פ הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמי, דבשתי ימי המעשה השערים סגורים, אך יש זמנים שנפתחים השערים, ואז גם למטה נפתח לבות בנ"א העוסקות בעבודת הבורא. ובמועדים יש פתחים גדולים ובר"ח פתחים קטנים יעו"ש עוד דבריו המתוקים].

בציבור: נחלקו הראשונים (בה"ג, ורב האי גאון) במקום שנהגו לברך אם החיוב רק על הציבור ולכן רק הציבור מברך או שאף היחיד בכלל ואף היחיד מברך. וכן פסק הרמ"א (פ"ג). אך לכתחילה יש לזהר מאוד לומר הלל בציבור שלא ליכנס לחשב ברכה לבטלה ועיקר הודאה דווקא בציבור (סוה"ע שלה"ק). וגדר ציבור: כל שאומר הודו עם הציבור בין בתחילה ואפי' בסופו חשוב כציבור ולכתחילה צריך שיהא עם הציבור ממש (ארוחת חיים).

נתאחר: יאמר לב' אנשים 'הודו' ויאמר נא' ויענו אחריו הודו כמו בליל פסח. וי"א שיוצא זה יד"ח הפוסקים שצריך ציבור, ואין הב' חוזרים אחריו יאמר נא. **קודם שחורית:** מצא ציבור קודם התפילה ולא יהיה לו מנין אח"כ יאמר הלל בציבור ואח"כ יתפלל (פ"א). **באמצע פסוד:** י"א דיאמר אז דאין נחשב להפסק, וי"א שע"פ סוד אין לעשות כן (בה"ח סוה"ל). **נשים:** מעיקר הדין נשים פטורות הווי מעשה"ג וכ"ש מנהג, ובמקום שנהגו אף הנשים יאמרו, ולגבי ברכה יש שחששו שלא תברך (דרכ"מ תרפ"ט ביאר הגר"א מהר"ב בן חביב וכ"ש בהלל שבפ"א אף באנשים לא מברכים), אך המנהג שמברכות. **מעומד:** מצוותו לאומרו מעומד ויש לזהר שלא לסמוך על סטנדר באופן שאם ינטל יפול (בה"ח). **טעימה קודם הלל:** מדינא אין איסור לטעום אך נכון שלא לטעום קודם הלל כמו קודם שחורית ואם לבו חלש יכול לטעום לכתחילה (בה"ל מהרש"ם). **הפסקה:** לברכת אש"י אינו מפסיק ולאש"ר מפסיק (פ"א) ומפסיק לאמן לברכת כהנים.

מוסף: חליצת תפילין: נוהגים לחלוץ התפילין קודם מוסף בפרט לאלו האומרים כתר (רמ"א, והטעם דאין נכון באותו זמן שני כתרין ביחד). וע"פ המנהג אף לאלו שאין אומרים כתר חולצין (רמ"א, והטעם דמוסף במקום הקרבת קרבן ואנו עושין יו"ט לפחות בעת ההקדבה (לבוש)). וכן המתפלל ביחידות, וכשאינו אומר כתר ואינו חולץ אין עליו תלונה (ט"ז).

אחר קדיש: י"א שיותר טוב לחלוץ התפילין בשעה שאומר יה"ר וכו' שנשמור חוקין (ועי"פ לחלוץ מהאצבעות), כדי שלא יהא נראה כחולץ קודם שעומד לפני המלך וכדי שלא להפסיק בין קדיש לשמו"ע (א"ר ומ"ג). אך המנהג ברוב המקומות ע"פ האריז"ל לחלוץ אחר קדיש ויזהר שלא יניחם מפוזרים באופן שאינו כבוד לתפילין (תשו"ג). וכמו"כ יזהר שלא ליגע במקומות המכוסים ואם נגע יטול ידיו קודם מוסף (פמ"ג). ובדיעבד יגב ידיו במידי דמנקי' (שפתת חיים בא"ח הדורות לא נחשב במקומות מכוסים).

שכח: שכח לחלוץ תפילין קודם מוסף לא יחלוץ באמצע שמו"ע אא"כ מתבייש ואינו יכול לכוון בשמו"ע (פ"ג).

קדושת כתר: אם לא התפלל מוסף ושומע קדושת כתר ממקום אחר ותפילין עליו, אם יכול יסלקם ממקומם, ואם לאו יענה עמהם עם התפילין (פ"ח תכ"ג). **תפילין אחר מוסף:** י"א דיניח תפילין דר"ת אחר מוסף (פ"ג). וע"פ האריז"ל אין להניח תפילין דר"ת עד למחר בבוקר חוץ אם דרכו להניח במנחה יכול גם בר"ח. (בה"ח וי"א בעת האריז"ל להניח אחר מוסף חר"א ויש שפסקו על החר"א).

טעה: וחתם מקדש ישראל והזמנים במקום מקדש ישראל ור"ח לא יצא (מנחת אלעזר). וי"א שאם המשיך א"צ לחזור (שבה"ל ח"א).

יעלה ויבוא בתפילה: בכל תפילות ר"ח ערבית שחורית מנחה מזכירין יעו"י בתפילה (ש"ע תכ"ג).

הכרזה: נהגו להכריז קודם שמו"ע של ערבית ואין נחשב כהפסק בין גאולה לתפילה דצורך תפילה היא. אבל בשחורית המנהג לדפוק על השולחן דבין גאולה לתפילה נחשב כהפסק (ד"ה"ג). ויש שפסקו על ההנהגה לצעוק באמצע כשמגיעים ליעו"י (חו"א).

יעו"י בערבית: צריך לזהר מאוד שלא לשכוח יעו"י אף בערבית דאם אירע לו כן לא מסמנא מילתא (בה"ח תכ"ג יעו"ש). ואם שכח לאומרו אינו חוזר דאין מקדשין החדש בלילה ואף בליל ב' כן הדין. אך אם נזכר קודם שחתם בותחזינה כל שלא אמר ה' חוזר ליעו"י אך אם נזכר לאחר שאמר בא"י המחזיר שכינתו לצינן ממשין תפילתו (אף שבשחורית באופן זה אומר כאן יעו"י בערבית שאינו מעבכ שאינו). ואם נפשו עגומה עליו ששכח יעו"י יש מקום לחשוב במחשבה את היעו"י במקום הזה, דיש פוסקים שהקילו כן (הל' חג תש"ג). ואם נזכר לאחר ה' לא יאמר למדני חוקין ויחזור ליעו"י, אלא ימשיך תפילתו (פ"ג). יש לזון במי שחזר בטעות לפי שחשב שצריך לחזור אף בערבית ונזכר בטעותו האם יפסיק באמצע דקי"ל דהמתפלל אדעתא דחובה אינו יכול להפוך באמצע לנדבה, האם כאן תפילתו נקראת חובה או נדבה. (נחלקו בזה הנהר שלום והמאמ"ח).

יעו"י בשחורית: אם שכח לומר יעו"י יש לחלק כך (1) אם נזכר קודם שחתם בא"י, חוזר ליעו"י ומסיים שוב ותחזינה. (2) אם נזכר לאחר שאמר בא"י, אומר למדני חוקין וחוזר לרצה. נזכר קודם שהתחיל מודים, אומר שם יעו"י ויראה להסמיך יעו"י לרצה בתוכ"ד (פ"ג תכ"ג). (3) אם נזכר לאחר שהתחיל מודים אפי' מילה אחת ואפי' טעה בשיגרת לשונו חוזר לרצה (שע"ת). (4) נזכר בתחנונים קודם שעקר רגליו, תלוי אם דעתו לומר תחנונים או לא. ולאחר שעקר רגליו חוזר לראש התפילה. (5) שמע קדיש או קדושה באלוקי נצור באופן שצריך לחזור ה"ז עונה עמהם ולא יאמר יהי לרצון, דאז נחשב כהפסק (תהלה לוד א"א מבוטשטש) ויצטרך לחזור לראש התפילה. (6) יש לזון במי שלא עקר רגליו כיון שאדם אחר עומד אחריו באמצע שמו"ע, ודעתו לומר תחנון של ב' וה' האם נימא דנחשב שעדיין לא עקר רגליו או לא. (7) אם שכח לגמרי יעו"י בשחורית עדיף שיוחזר מיד שיסמיך גאולה לתפילה ויש לו להקדים חובת התפילה המוטלת עליו לאמירת הלל. (8) השוכח כשחוזר ומתפלל עליו לחזור להתפלל תפילתו השנייה בציבור וכל הזמן שהציבור שהתפלל עמו שחורית לא סיים תפילת שחורית נחשב לענין זה כציבור. (9) נזכר אחר מוסף שלא אמר יעו"י בשחורית, נחלקו (שפ"א ברכ"ג), ולמעשה יתפלל ויתנה שאם אינו חייב נחשב כתפילת נדבה (פ"ג).

ספק: אם נסתפק אם אמר יעו"י דעת הרמ"א דאינו חוזר, ולהלכה נקטו הפוסקים דכן חוזר, לפי שחזקה שהתפלל כהרגלו בלא יעו"י (פ"ג). ומ"מ אם היה זכור בתחילת תפילתו שהיום ר"ח וצריך לומר יעו"י ונתעורר לו ספק אחר זמן מופלג א"צ לחזור (פ"ג). ואם נתעורר הספק בזמן חזרת הש"ץ אין צריך לחזור (מור וקציעה). אם יודע שהתפלל בכוונה וכמו"כ אם התפלל מתוך סידור יש שהקילו בזה וטוב שיתפלל בנדבה.

הלל בר"ח: מקורו: אמירת הלל בר"ח היא מנהג שהנהיגו חכמים הקדמונים לקרות הלל בר"ח לפיכך אין גומרים בו אלא קורין בדילוג. **טעמו:** כדי לפרסם שהוא ר"ח (פאריד תענית חג). וי"א זכר לקידוש החדש (ש"מ"ק שם). והגאונים מצאו לו רמז במזמור הללו קל בקדשו שיש בו י"ב הילולים בקדשו הוא זכר לקדוש החדש, וכפולן פסוק אחרון משום שנה מעוברת

העומד בתפילת לחש ושומע חבירו טועה

יהודי שעומד ומתפלל תפילת שמונה עשרה בלחש, ושומע את חבירו העומד לידו ומתפלל, אומר "ותן ברכה" במקום "ותן טל ומטר לברכה", או ששומע את הש"ץ כשחוזר את התפילה אומר "ותן ברכה" מה יעשה.

מצד אחד: אסור לו להפסיק באמצע תפילת לחש, אבל מצד שני, אם לא יאמר לו כלום, הלא המתפלל ממשיך להתפלל ויתכן שכל ברכותיו הם לבטלה, ואולי מותר להפסיק באמצע התפילה, כדי להציל את השני מאיסור ברכה לבטלה?

תשובה לשאלה של שבוע שעבר

השאלה בקצרה: גמר שמונה עשרה, ולידו מתפלל חבירו תפילת לחש בקול רם קצת, ושומע את ברכותיו, האם יענה אמן על הברכות?

תשובה: בהגהות חכמת שלמה (אור"ח סימן קכ"ד) הסתפק בזה, וכתב שזה תלוי במחלוקת מה היא אמן. שבגמרא במסכת שבת (דף ק"ט ע"ג) אמרו מהו אמן אמר ר' חנינא אל מלך נאמן. ובילקוט שמעוני (ישעי' רמז תכח) אמרו דחד אמר מהו אמן אתה מלך נאמן. ויתכן שנחלקו בספק זה, שלמ"ד שר"ת של אמן אתה מלך נאמן, אפשר לענות אמן גם על המתפלל בלחש, כששכינה עומדת לגדו, ולכן אומרים בלשון נוכח, אבל למ"ד שהכוונה היא אל מלך נאמן, כי אין אומרים אמן רק על ברכות בקול רם שאז אינו נחשב כאילו השם יתברך עומד נגדו, לכך אומר בלשון נסתר אל מלך נאמן.

ובשו"ת שבט הלוי (ת"ח סימן טו) כתב בפשיטות, דאין לענות, כיון שאסור להגביה קולו, אלא שמסתפק לפי מה שכתב הרמ"א (סימן קא"ט) שמונתו להגביה קולו בביתו כדי ללמד לבניו ולבני ביתו, שישמעו וילמדו, אם באופן זה צריך לענות אמן, ונשאר בספק. וכן דעת מרן הגרש"ז **אויערבך** צ"ל (הליכות שלמה פ"ח אות לב) דכיון שנתקנו ברכות אלו לאומרם בלחש, והוא עושה שלא כדין כשאומרם בקול, מסתבר דאין עונין אמן אחריו, ואף אם הוא אנוס בדבר, נמי נראה דאין לחלק בכך, ואמרינן דלא תקנו חז"ל עניית אמן על תפלת לחש של חבירו.

מאידך בשו"ת **יגל יעקב** (סימן מב) כתב, שכיון שמעיקר הדין אין קפידא אם שומעים את ברכתו בתוך ד' אמות, ורק על פי האריז"ל יש בזה פגם, אם עומד בתוך ד' אמות, יש לו לענות אמן, אבל לא יפסיק באמצע התפילה, גם במקום שמונתו להפסיק לעניית אמן.

ובמשמרת שלום (סימן י"א אות ט) נסתפק בזה, וכתב, שלא יעמוד שם, אך אם מוכרח לעמוד שם יענה אמן.

ובשו"ת בצל החכמה כתב שיחיד המתפלל י"ח לעצמו ומשמיע קולו מעט או אפילו הרבה, חובה לענות אמן אחרי ברכותיו, כיון שאם רוצה להגביה קולו כדי לכוין לבו בתפלתו הותר הדבר, אם כן גם צריך לענות אמן. **בשו"ת בית אבי** (ת"ח סימן ע) מספר, שמרן הגה"ק מהר"א **מבעילא** ז"ע בעת שנסע על הרכבת, נמד סמוך לו יהודי והתפלל תפילת לחש והרים את קולו, ונסתפק אם לענות בתוך הוא וברוך שמו ואמן, ואמר רבינו הק' שאין לענות על ברכותיו, כיון דקיי"ל דהמתפלל בחזקה אין עונין אחריו, ואין לך מתפלל בחזקה יותר מזה, דאסור להגביה קולו בתפילה.

ובאלף למטה (סימן תקפ"א אות מב) כתב שבראש השנה ויום הכיפורים שיש פוסקים המתירים להתפלל בקול רם, ומצד שני דעת הזוהר והאר"י שאין להתפלל בלחש, ולכן עדיף שלא לעמוד שם, ואם מוכרח לעמוד שם, כיון שיש בזה חומר משני צדדים, או בביטול עניית אמן, או בעניית אמן לבטלה, כיון שדעת כמה פוסקים שמונתו להשמיע קולו, יענה אמן.

דרוש א' * פרק א'

כיסופי בני היכל המלך

"בני היכלא ד-ס-ה-פ-י-ן" - בלהט דקדושה מתנועענע תנחום לצידו של שלמה חיים ידידו, עיניו עצמות למחצה ומחשבותיו משוטטות במה שלמד והשיכל ודלה מבאר מים החיים, אה, דכסיפין... כאשר דחיפה קלה מצידו של ידידות ורעו מעוררות אותו ומחזירות אותו לעולם ה'עשייה'. "תנחום", לוחש לעברו שלמה חיים, "הרי כבר גמרנו בלימודנו המשותף את חלקו הראשון של הספר הקדוש 'סידורו של שבת', אנו אכן למדנו אותו, אך עתה, השאלה אשר בוערת בקרבי היא, מה הספר הקדוש הזה לימד אותי. וכי אוכל לומר על עצמי שמאז החילונו ללמוד בספר קדוש זה קיבלו שבתותי נפש רוח ונשמה, הרי בושה וכלימה תכסה פני", מסיים שלמה חיים, כאשר דמעות יקרות מבצבצות מבין ריסי עיניו.

"נו, שלמה חיים", נפנה אליו תנחום בנימה מפייסת משהו, "הרי ברוך שזכית להיות מן בני היכלא דכסיפין, אשר אכן נראה שב' המשמעויות נוגעות אליך. ראשית מלא אתה בבושת פנים לפני המלך הגדול והנורא, ושנית, הרי בודאי נכסוף נכספת לראות בתפארת עוז ונועם זיו פני מלך חיים. ובודאי רכשנו הרבה כלים יקרים מהלימוד בספר הקדוש 'סידורו של שבת', אשר לבטח יבואו לנו רבות לעזר בעבודת השי"ת, אלא מאי, שדברי תורה צריכים תמיד חיזוק, להיזכר ולחזור ולעורר בקרבינו את רגשות הלב, כיצד נראה שבת אצל 'סידורו של שבת יוד', אשר עצם הלימוד בספר הזה הוא דבר סגולי לעשות סדר ביום השבת להכינו ולהביאו בתוככי ליבנו, ובודאי יש לנו להתעורר ולחזור תמיד על מה שלמדנו בעבר, ואולי נכון הדבר שכל פעם בסוף שיחתנו נחזור בקצרה על החלק שכבר למדנו, ובודאי כאשר נקדש עצמנו מלמטה יקדשו אותנו הרבה מלמעלה בעזרתו יתברך".

על כל פנים, ממשיך תנחום בהתעוררות, נתחיל כעת ונבואה שעריו של החלק השני של ההייליגע סידורו של שבת, אשר כמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה, מעורר אותנו על תוקף גדולת קדושת היום הנכבד והנורא, האי מתנה טובה מבית גזי המלך אשר שבת שמה".

"וממשיך רבינו במה שסיים בראשונה, לבאר את הזמר הקדוש והנורא שחיברו הקדוש האלוקי האר"י ז"ע. "בני היכלא דכסיפין למחי זיו דועיר אנפין", משל למה הדבר דומה, ליופי החתן בעת חופתו, כאשר הוא מתלבש בבגדיו היקרים והנאים ובכל תיקוני החופה, וכאשר המשילו הפייטן כחן הנתון על פני חתן, אשר

כחתן יכהן פאר זיו מיוחד נסוך על פניו, עד שאפילו בני ביתו אביו ואמו, אחיו ואחיותיו, וכל משרתי הבית, כולם רצים ודוחפים עצמם לראות ולהביט ביקר זיו קלסתר פניו, הגם שהם מכירים אותו היטב, כי מאז נעוריו נתגדל איתם והתרועע עמם בבית אחד, אף על פי כן מתאווים ורצים לראות אותו בעת חתונתו. ומכ"ש וכ"ש חתן המלך שמתלבש בעת החופה בבגדי יקר ותפארת, ומתעטר בכל מיני כתרים ועטרות חתנים המאירים ומבהיקים עד אין שיעור, זיו אורם נמשך ונוסף על פניו המתמלאים בזיו אור פני מלך, עד שכולם, כל בני ביתו, אף בני היכל עצמם, דוחקים עצמם ונכספין לראות בנועם זיוו הדרתו".

"וכמו שהמשילו הפסוק 'צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו', כלומר, אף בנות ציון, אשר גדלים בהיכל המלך ומכירים את המלך שלמה מנעוריהם, כולם יצאו וירצו לראות בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו".

"כן הדבר ערודן רעואו דרעוויך, אשר לא כל מוחא סביל דא, הזמן אשר המלך הקדוש מתעטר בכל מיני עטרות ועולה ומתנשא עד מקום גבוה מאד, מקום שאין הפה יכול לומר ואין הלב יכול לחשוב כי הוא נורא ונשגב, ואז גם בני היכלא עצמם, אף שהם הם תמיד בהיכל המלך, ומכירים במלכם ויודעים אותו מאז, נתאווים, ונכספין וחושקים לראות ולהביט בזיו תארו ויפי מראהו, למחי זיו דועיר אנפין".

"אהה, שלמה חיים", מעורר תנחום את חבירו, אשר שקוע במחשבות, "אשינו שזכינו להיות מן בני היכלא דכסיפין - עם כל הפירושים, והלוואי שיתקיים בנו ההמשך "הון הכא בהאי תכא דבי מלכא בגילופין", אשר את פירושו העמוק נראה בהמשך דברינו".

"ועתה נסכם בקצרה ונחזור על מה שלמדנו בשרש הראשון של ההייליגע סידורו של שבת, אשר בו מפרש רבינו שמעלת יום השבת שקדוש מעצמו בלי סיוע מהתחתונים. כי שמחתנו ה' בפעליך" - לבד, אמנם חפץ ה' ג"כ בהתעוררות של בני קל חי, כדי לעורר את ההתעוררות השניה, דוגמת התעוררות האב לבנו, אשר לקטן נותן מעצמו, והבן הגדול אשר מפייסו נותן לו יותר ואף יותר מאשר השגתו של בנו, וענין ההתעוררות, הוא ענין שבת במרה נצטוו, שהוא משל לרופא שמרפא אדם א' בחינם כדי שכל בני המדינה ירצו וירוצו אליו להתרפאות וכך בני ישראל אחר יציאתם מטומאת מצרים קיבלו רפואה א' בחינם. אמנם אף שקדושת השבת היא מלעילא, נשתנה היא לפי ערך קבלת המקבל, לפי משל למלך שבא להתאכסן אצל ידידו, אזי ראשית לכל צריך לדאוג לנקיון ולצחצוחו הדירה מכל טינוף ולכולך, כך אנו צריכים להכין עצמנו לביאת שבת קדשינו. והיא ע"י תוספת שבת כראוי, בהרהור תשובה אמיתי, כי הרפואה לא יכולה לפעול קודם נקיון הגוף. וזהו כוונת הטבילה בער"ש להסיר הזוהמה ולקבל קדושת שבת, ועוד כוונה יש בהתוספת שבת, היא ההעדפה על מידת החסד ממידת הרחמנות, שהעל חסד מעורר מעצמו ומקדים להמקבל, ואז

נעשה צירוף מתש"ב ובש"ת לאור שב"ת המאיר ומבהיק עליו ליאור באור החיים".

וכאשר דבריו הקדושים של ההייליגע סידורו של שבת מלווים אותם, המשיכו שני הרעים להתעלות יחדיו בהאי שעתא דרעווא דרעוויך.

וגם את נח באהבה זכרת ותפקדהו

הנה אומרים בתפילה (מחזון במוסף ר"ה) "וגם את נח באהבה זכרת ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים", שמשמע מזה שהיה נח נצרך לפקידה מיוחדת להינצל. וכן משמע מלשון הכתוב (בראשית ת, א) ויזכור אלוקים את נח וגו'. לכאורה תמוה הדבר, הרי כל מטרת בנין התיבה היתה כדי להניח שארית בארץ לפליטה, ומדוע היה צריך כעת להפקד בפקידה מיוחדת לרחמים. ועוד קשה, במה שארז"ל שפעם אחת איחר נח מלהביא לארי את מאכלו והכישו הארי, והיה נח גונח וכוהה דם שנאמר "וישאר אך נח". ולפלא הדבר, שהרי בכל אורך ימי המבול ניתן לכל בעל חי מאכלו בעתו ובזמנו, ובודאי לא היה זה על דרך הטבע רק עזרה מיוחדת מן השמים, וכיצד אירע פעם אחת שנתאחר בזמן.

וביאר הגה"צ ר' משה וואלפסאן שליט"א א הדמחשבה הראשונה מלפניו ית' של בנין התיבה, שיהיו כל היצורים שמהם יושתת העולם שלאחר המבול, נקיים מכל חטא וזוהמא. ומכיון שכל חלקי הבריאה תלויים ועומדים במעשה האדם שהוא מובחר הבריאה, ממילא נשחתה רוב וובה של הבריאה דומם צומח חי ומדבר. אמנם מכיון שנח ובניו לא היו בכלל זה, ממילא היו גם מעט בעלי חיים שהיו שייכים לשורש נשמתם של נח ומשפחתו, והם היו נקיים מזהמת החטא, והם באו אל התיבה, כדי שמהם יושתת הבריאה החדשה והנקיה שלאחר המבול. נמצא שכאשר היתה התיבה על פני המים, היה בה קיבוץ מיוחד של בעלי חיים נקיים מזהמא, מעין עולם התיקון שלעתידי לבוא. והנה לעתיד לבוא כתיב "וארי כבקר יאכל תבן", נמצא שהיה מאכלו של הארי המיוחד הזה, תבן ולא בשה, והיה די לו בזה לשובע נפשו, כמו שהוא די לבקר.

אמנם רז"ל אמרו שחם קלקל בתיבה, וכן העורב, והכלב, נמצא שבאותה שעה כבר לא היה הקיבוץ שבתביבה מעין עולם התיקון, וירדה מעלתה פלאים בבת אחת. ובאותה שעה חזר הארי לטבעו לבקש בשר למאכלו. ונח לא ידע שמעתה התבן כבר אינו משיבע את רעבונו של הארי, ולכן איחר להביא מאכלו, ואז הכישו הארי, כי חזר אליו טבעו לישון ולהזיק.

וממילא מובן הדבר שנצטרכו נח וכל החיה אשר איתו בתיבה עתה להפקד בישועה גדולה, כי לא זאת היתה המחשבה הראשונה של הקב"ה. כי עתה כבר חזר אל הבריאה הטבע הרמי, ושוב לא יהיה זה מעין עולם התיקון. אמנם נתעוררו רחמי השי"ת על נח ועל משפחתו, ונתרא לפניו זכותיו ויגיעתו הגדולה, ויצא גזר דינם לטובה להנצל, על אף שכבר לא יהיה זאת אותה בריאה מזוככת שנתכוונו אליה. וד' הריח בריח הניחוח של הקרבנות, לאחר המבול, ואמר שאע"פ שעתה יצר הרע שורה באדם מנעוריו, לא יוסיף להכות כל חי, כי יוכל לצאת טובה מהמלחמה עם היצה"ר.

והנה שבת קודש שהוא מעין עולם הבא, יש בבריאה זכות וטהרה גדולה יותר. וביום זה אף שאין אנו נמצאים בעולם התיקון, יש בו מעין עולם זה, ולכן נוכל ביום זה יותר לזכות לקרבת אלוקים. ובספד"ק איתא ד"יום הניח לך ד' מיגונך ומעצבך", היינו מן היצר הצורה, והוא מעין דלעתיד לבוא שאז יתבטל היצר לגמרי. אלא שצריך הכנה לזה כמו שנתבאר לעיל. וככל שנודבק את אכילתנו בימות החול, נזכה שתהיה אכילת שבת קודש יותר מזוככת.

יעמוד על הברכה מצדיקי הרכים שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

ידידנו הנכבד
הרה"ח אברהם מושקוביץ שליט"א
להגל היכנס בנו
הבה"ח כבוד שמשון יהודה ג"י
לעיתומ"צ בשעתו"מ
ויה"ר שייראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' מרדכי בריסק שליט"א
להגל אירוסית בתו למזל טוב ובשעתו"מ
ויה"ר שיהא הבנין עדי עד
ויראה מכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

די לעבטיגע
ווינטערדיגע
שבת פארטוג'ס
טייערע כחור: השעון מזמין אותך!
ימי ושעון החורף, הם הזמן להצטרף
לנגינת של מלך, לומדי פארטוג'ס
בשבת בבוקר.